

Yhdessä kohti tulevaisuutta, oikeudet ja mahdollisuudet kaikille

Ehdotelma Pohjois-karjalan hyvinvointialueen
vammaispoliittisesta ohjelmasta

Taustaa

Pohjois-Karjalan hyvinvointi alueelta puuttuu vammaispoliittinen ohjelma. Työn tekemiseksi oli otettu yhteyttä Karelia Amk;hon löytyisikö sieltä aiheesta kiinnostuneita opiskelijoita.

Ohjelma ehdotelman suunnittelu aloitettu joulukuussa 2024, vammaisneuvosto valitsi keskuudestaan jäsenet, jotka osallistuivat keväällä 2025 työn ideointiin yhdessä opiskelijoiden kanssa kahdessa eri työpajassa.

Näimme tärkeänä että juuri vammaisneuvoston jäsenet ovat työssä mukana, jolloin saamme aidosti vammaisten äänen kuuluviin.

Työpajoista saatujen vastausten perusteella keskeisiksi teemoiksi nousivat

Saavutettavuus

Osallisuus

Esteettömyys

Vammaispoliittista ohjelmaa ohjaavat lait ja asetukset

Yk vammaisoikeuksien sopimus; tämä kansainvälinen ihmisoikeussopimus korostaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja esteettömyyttä. Se velvoittaa valtioita edistämään vammaisten oikeuksia kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Euroopan komission vammaisstrategia; vahvistaa vammaisten henkilöiden oikeuksia ja edistää heidän yhdenvertaista osallistumistaan yhteiskuntaan.

Perustuslaki: Suomen perustuslaki takaa vammaisten henkilöiden syrjimättömyyden ja oikeuden osallistua yhteiskuntaan. Tämä luo peruslähtökohdan vammaispolitiikalle.

Vammaispalvelulaki (675/2023): Astunut voimaan 1.1.2025, määrittelee sosiaalihuollon erityispalvelut, joita tarjotaan vammaisille henkilöille. Laki edistää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista sekä turvaa tarvittavat ja laadukkaat palvelut.

EU:n saavutettavuusdirektiivi (EU Directive 2016/2102): Tämä direktiivi asettaa vaatimuksia julkisten verkkosivustojen ja -palveluiden saavutettavuudelle, minkä avulla varmistetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuus käyttää digitaalista sisältöä.

Suomessa esteettömyyden, saavutettavuuden ja osallisuuden edistämiseen liittyy useita keskeisiä lakeja, jotka luovat perustan vammaisten ja muiden toimintarajoitteisten henkilöiden osallistumiselle yhteiskuntaan.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) velvoittaa viranomaisia edistämään yhdenvertaisuutta ja kieltää syrjinnän monilla perusteilla.

Työturvallisuuslaki (738/2002) korostaa turvallisen työympäristön tärkeyttä,

Alueidenkäyttölaki (132/1999) edistää vammaisten osallisuutta rakentamisen ja kaavoituksen kautta.

Tulokset

Vammaisilla henkilöillä on samat perus- ja ihmisoikeudet kuin muilla.

Ohjelma perustuu ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen.

Työkalu viranhaltijoille päätöksenteossa.

Ohjaa:

- Palveluiden suunnittelua

- Budjetointia

- Resurssien kohdentamista

Sitouttaa toimijoita vammaisten henkilöiden aseman parantamiseen.

Saavutettavuuden toteuttamiseksi: Ohjelman tulee olla saatavilla selkokielisenä ja eri formaateissa.
Tiivistetty pikaopas QR-koodilla digitaalisesti.
Yhteensopiva ruudunlukuohjelmien kanssa.

Esteettömyyden ja ymmärrettävyyden huomioiminen

Lisää ohjelman käyttökelpoisuutta.
Tukee vammaisten osallistumista päätöksentekoon.

Seuranta ja arviointi

Toteutusta seurataan kyselyillä.
Säännölliset arvioinnit ja päivitykset ohjelman sisällön parantamiseksi.
Varmistaa ohjelman ajantasaisuuden ja asianmukaisuuden.

Osallistava lähestymistapa

Vahvistaa vammaisten toimijuutta.
Tukee heidän oikeuksiensa toteutumista.

Ajatuksia vammaispoliittisen ohjelman laadintaan jatkossa

Moniammatillinen työryhmä: Vammaispoliittista ohjelmaa laaditaan eri alojen asiantuntijoiden, kuten sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten, opetuksen ja esteettömyyden asiantuntijoiden sekä vammaisjärjestöjen edustajien yhteistyönä.

Vammaisten osallisuus: Erityisen tärkeää on, että vammaiset henkilöt osallistuvat ohjelman suunnitteluun, mikä vahvistaa ohjelman vaikuttavuutta ja sitouttaa toimijoita.

Tärkeys ja tavoitteet

Ajantasainen ohjelma: Suomesta puuttuu tällä hetkellä ajantasainen vammaispoliittinen ohjelma, ja sen päivittäminen helpottaa hyvinvointialueiden omien ohjelmien laatimista.

Oikeudet ja osallisuus: Ohjelma on keskeinen työkalu vammaisten henkilöiden oikeuksien, osallisuuden ja tasa-arvon edistämisessä sekä palvelujen saatavuuden varmistamisessa.

Toimenpiteet ja vaikutukset

Esteiden poistaminen: Ohjelma pyrkii poistamaan arjen esteitä, jotta kaikilla on mahdollisuus osallistua yhteiskuntaan täysipainoisesti.

Ihmisoikeudet: Perustuu ihmisoikeuksiin ja kansainvälisiin sopimuksiin, kuten YK:n vammaissopimukseen.

Käytännön työkalu

Vammaispalvelujen tuki: Toimii käytännön työkaluna vammaispalveluiden työntekijöille, jotta he voivat suunnitella, toteuttaa ja arvioida palveluita vammaisten tarpeet ja oikeudet huomioiden.

Selkeät suuntaviivat: Tarjoaa suuntaviivoja, joiden avulla työntekijät voivat kehittää asiakaslähtöisempää ja yhdenvertaisempaa palvelukulttuuria.

A photograph of three people in a bowling alley. A woman with long brown hair, wearing a grey t-shirt and a plaid skirt, is seated in a wheelchair and holding a green bowling ball with both hands. She is smiling broadly. To her left, a man with short dark hair and a beard, wearing a grey sweater, is crouching and looking towards the camera. To her right, a man with glasses and a beard, wearing a dark blue t-shirt, is also crouching and smiling. The background is a blurred bowling alley with other people and bowling lanes visible.

Kiitos

**Tanja Pesonen ja Sanna
Vipuveräjä**